

Նաւորութիւններ ու խաղախուս
թիւններ կը դործուին յայնուհետ Սահման-
ադրութեան, և իբրև օրինաւորու-
թիւն կը զաւերանան եղեր փաղ .
ժողովէն, որոյ մէկ քանի օրէնսդէտ ան-
դամները Սահմանադրութիւնը ճշդիւ
կէտ առ կէտ դործադրած ըլլալու պար-
ծանքը մարդու չեն տար :

Այս բաներուն վրայօք պէտք էր ՚ի հատարիչ Սահմանադրութեան ուղղակի ժամանակ չանցունելով թերով համ յաւուկ գրութեամբ ուղել: Եւ այն հասկացողեցաւ պարտաւոր. անհոգ չլայ Գեղ. Սպեկան Վարդապետ Եղեայրն, — այս Գեղա ալ իրեն իրեն քով աւելն մնայ — հապարիչ Գործոյն Գրչ իրեն ղ ինքն, ի ըս ղ Բանկ խաբարած իմ, անհոգ լայ, որ առաջ Գործը կատարէ. ներեցէք համարձակ գրութեանս, վասն զի տակաւին հիւանդագին անկողնի եմ: այսպիսի Գործը Սուրենին ձեռքովը չեմ գրկեր, ես անձամբ անձին իմ ձեռքս կը կատարեմ: Կը շնորհաւորեմ նորոգ ընտրեալ երեսփոխան Էֆենտինները:

1870 յունիս 29 Ողջ լեռուք
ի Պիլէճիկ Ն. Յովնէկ Սրբողիտս,
Կորտինայու վիճակին,

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՅՆԻ ԳԱՏԱՍՏԱՆԸ
ՏԻՊՈՂԻ ՏԱՆՏԱՏԱՐՈՒՄԸ

(Շարունակութիւն ԳԵՂ 47)

Սակայն վտանգը երթալով կը մեծնար Թրոսար զորապետին առջև, սա հեռագիր մը կուգրէ ժամը մեկը քսան և հինգ վայրկեան անցած «ստա տիկ կուլայ բռնուած եմ, ինչպիս ճամբուն ղ վրայ և անտառին մէջ, նոյնպէս ևս Սերգիսի բարձրաւանդակներու վրայ, ասիկայ ճակատա մարտ մ'է, կողաչեմ որ անմիջապէս ճամբայ հանէք ձեր Մօնթօտօնի զօրաբաժինը դէպ ՚ի Կրօնպոլիսէն թափ ղ Բօք և ձեր միջապագիւնի մէկ չոկատան ալ դէպ ՚ի Թրօպօն»:

Վերջապէս Մարաշախոր այս լրջն վրայ հրամաններ կուտայ և գնդերը ճամբայ Վիեննն, ալ շար ժուռն ընել տալէ ուրիշ բան չմնար, ալ բան մը ղ Մարաշախոր չը կատեցնէր ՚ի Մենթ—Ալօլտ:

Երկաթուղին կրնայ ղինքը քսան վայրկեանէն Թրօպօն տանիլ: Պատե բազմի դաշտէն ուրիշ որ տեղ կրնար աւելի լաւ հասու ըլլալ մարտին յանկարծագեւ պիտիօրմանցն և ձեռք առնուելիք դժուարութեանց:

Եւ առանց այս կերպ Գործելու միջի չը վախճուիր որ փոխանակ ին

քը դէպքերը վարելու, դէպքերն ղինքն առնեն տանին:

Սենդիկատ իրեն ինդիւրներ ու առաջարկութիւններ եղած ասեն՝ Մարաշախոր լոկ պաշտօնի կը պատու խանէ թէ ինքը աւելի օգտակար կը դատէ իւր ներկայութիւնն ՚ի Մենթ—Ալօլտ՝ որ իւր գործադրութեանց կեդրոնն է:

Այսպէս միայնակ իւր ներշնչութեանցը լծողուած՝ Թրոսար զօրապետը ևս քսան զէս տաղնապետով այն ծանրակշիւ կացութեան վրայ Մօնթօտօն զօրապետին ընթացքը կը փութացնէ և իրեն կը կոչէ Մենթ—ման զօրապետը: Այն ատեն ինքը միայնակ կուգայ այն տեղը անձամբ իւր գնդերուն կացութեանը տեղեակ ըլլալու համար. սէք առաւօտ ուրեմ ՚ի վեր ընդ գիտամարտ կը կռուէին:

Զօրապետը նախ Մենթին կը գիմէ, հան կը կանչէ իւր պահեստի գնդին մնացորդը՝ որուն կը զօրավարէր Պաթմալ զօրապետը և հեռագրեալ կուլայ կը մտցունէ:

Սակայն ամենեւին օգնութիւն մը չերեւար, ընդհակառակը, լծնալին՝ որ միշտ օգնական զօր կրնգուռէր, անտառներէն դուրս կը գեղցըր Թրօսար զօրապետին բանակին ձախ թելին վրայ և իւր բանակը՝ Մարք լու ինն Թրօպօն տանելու ճամբուն վրայ կերեւար և այս կերպով երկրորդ զօրաբանակին կողմ կը կորէր և ձախ թելին յետաւորդին կողաւ նայր:

Թրոսար զօրապետը հասկընալով որ ձորին մէջ աւելի երկար գիտագրութիւն մ'ընելէն կրնար աղեւթ մը պատահիլ, զայն պաշտպանող գնդերուն հրաման բրաւ որ դէպ ՚ի բարձրաւանդակներն վերադառնան, զօրքերն ալ լծնամուլն հետ կուռելով հանդերձ ետ քաշուեցան: Սթեփին կի հրդեհին մէջէն անտառների դժուարութեամբ խնցիկ ստիպուելով հաղիւ գիշերը կարողացան սար ա հարկին վրայ հասնիլ:

Մարաշախորին և Թրոսար զօրապետին փոխօրհակի մէկ մէկու իրկած հեռագրաց շարքը ակն յանդիման կը նկարէ այն փաղնգիփոյթ իրարու յաջորդող ձախող դիպուածները:

Հետեւեալ օրը ժամը հինգը քաւատուն և հինգ անցած Թրոսար զօրապետը մարաշախորին սա իմաստով հեռագիր մը կը քաշէ թէ

«բարձրաւանդակներու վրայ կողաւ թէս հարկադրուած է յետաճն կըրկելու, ես ծանր վտանգի մէջ կը գտնուիմ, ինծի խիստ շուտով և ինչ միջոցաւ որ կըլլայ, զօրք ղը կէ»:

Ժամը վեցը երկու վայրկեան անցած մարաշախոր հեռագրով կը պատահանէ «60 երրորդ զօր խա մըր երկաթուղով քեզի կը խը կեմ, եթէ պէտք չ'ըլլայ նորէն դայ ինձ իրկէ նոյն ճամբով»:

Ժամը վեցը տասնևվեց անցած մարաշախորին հետեւեալ հեռագիր կուգայ երկաթուղով վաշտ մը կ իրկեմ քեզի, Գաթմանիի զօրապետը ճամբայ ելաւ դէպ ՚ի քեզ գալու, անիկայ քեզի միանալու հրաման ընդունագ է:

Մօնթօտօն զօրապետը ժամը հինգին Մարկըմինը լծալով դէպ ՚ի Կրօնպոլիս տիրութեան ճամբայ ելաւ: Մենթման զօրապետը Պենինէն Էքեղ անկ է Ժօնիագ զօրապետին: Չոկատ ընդունիլ»:

Թրոսար զօրապետը դարձեալ կը գրէ մարաշախորին ժամը վեցը երեսունը հինգ վայրկեան անցած:

«Գրկուսիտիք բողմաթիւ օգնական զօրք յաւաք կը վարեն, նո ամեն կողմէ յարձակում կը կրեմ, հնար եղածին չափ գնդերուն շար ժամը փութացուցէք»:

՚ի վերջոյ ժամը եօթը քսան երկու անցած հեռագիր մ'ալ կը քաշէ. «Վերտեղը մեր ետեւ գար ձուց, ես բոլոր մարդիկս բարձրաւանդակներու վրայ կը տանիմ»:

Մարաշախոր այսպէս կը պատահանէ: «Կրցածին չափ զօրք ղրկեցի քեզ, ես ալ միայն երեք վաշտ ունիմ Սենթ—Ալօլտի գիւրքը պահպանելու համար. հաճէ ինձ յայտնելու այն գիւրքերը՝ զորոնք գրաւել պարտ պիտի համարիս» իբրեւ թէ զօրավար ըլլալով իրեն չէր պատկանիր հրամաններ տալ: Այս պահուն հեռագրական թելը կըսրկելով բոլոր հաղորդակցութիւնք գաղթեցան:

Շարունակութիւն

ՆԵՐՔԻՆ

Կայսերական հրամանաւ՝
Ահմէտ պէյ հարէմի Մէտինէի

Հերիքին միտիւր անուանեցաւ, և այս առթիւ երկրորդ կարգի առաջին աստիճան բարձրացաւ:

Վեհ. կայսեր իւր սեպհական գանձէն բրած հայրենասիրական նուէրին համար ի դիմաց ճաղղից Աղգէն շնորհակալութեան նամակ մը խրկեցին Նորին Վեհափառութեան Մագ-Մահօն մարտնչատու և Պրօկիլի դուքսը:

Երեքշաբթի օր Մեծ-Եպարդու որ Բերա ելնելով Ռուսիոյ. Աւստրիոյ և Իտալիոյ դեսպանաց այցելութիւններ տուաւ:

Այս այցելութիւններէն վերջը Էյուսպի աղօթատեղին գնաց ուր կը դառնուէր դրամական գործոց պաշտօնեայ Համտի փաշա:

Մեծ-Եպարդուսն և Համտի փաշա Իթիթարնին Էյուսպ ընելով մինչև Թէրեփիհի աղօթքը հոն մնացին, ուսկից ելնելով Նորին Բարձրութիւնը Համտի փաշայի ապարանքը գաց ուր ժամէ մ'աւելի նստեցաւ:

Բամազանի 15-ին Հըրդայի-Շէրիքին կրօնական հանգէսը կատարուեցաւ Պօլսոյ կողմը:

Վեհ. կայսրը կէս օրին առնելով իւր Թօփ-Գափուի սէրայը գնաց ուր Ս. մասուհըր գանձուն մասնաւոր մէկ սենեկին մէջ պահած է:

Վօկէ կոմսին մօտ օրէն Կ. Պօլսոյ գալը կը յուսացուի:

Ինչպէս որ խնայուցած էինք Իտալիոյ Օսմանեան լիազօր դեսպան Մարտիս Էֆէնտի իւր հրաժեշտի ողջոյնը տալէն յետոյ շաբաթ օր իւր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ:

Առողջապահական խորհրդոյ փոխ-նախագահ Արիֆ պէյ և նոյն խորհրդոյն տնօրէն Էշրէֆ և Ֆէվրի Էֆէնտիք և Տօրթէօր Պարթօլթիթի Մէժիտիլէի երրորդ կարգի պատուանշանները:

Սուլիսոյի և Բուսնուզի առողջապահական բժիշկք Մալլոյիօն Գապուլթիօն Էֆէնտիք Մէժիտիլէի չորրորդ կարգի պատուանշաններ ընդունել են:

Ըստ որոշման Պօլսոյ առողջապահական խորհրդոյ փոխ-նախագահ Արիֆ պէյ մօտ օրէն Հիճազ պիտի երթայ ու խոսաւորներու բաղմունքէն պատահելիք գէշութեանց տուաճքն առնելու միջոցներուն վրայ հսկելու համար և մասնաւորապէս Ռիկիանտի և Հնդկաստանի գաւառներուն մէջ ուր այս ամառ ֆօլւան երեցած էր:

Նորին Վեհափառութեան և տեղէն բազմութիւն թիկնապահներ կերթային, բայց անցած ժամանակները մեծ բազմութիւն զօրաց կանգնած ըլլալով վիճար կողմէնէն:

Բոլոր արքունական ընտանիքը Շէյխ-Իւլ-Իսլամ Էֆէնտիք Մեծ Եպարդուսն և բոլոր տէրութեան մեծամեծ պաշտօնատարք այս հանդիսին ներկայ էին:

Վախտե Սուլթանն ալ միեւնոյն բազմութեամբ իւր աղօթքը կատարելու համար Թօփ-Գափու և կառուակից վերջը իւր ծախիւքը շինելու տուած Մահմուտիէ գարօցը այցելութիւն մ'ըրաւ, որ զինքն զմեզ Լոքէյին բոլոր գարօցին դասատուք և աշակերտք:

Այս տօնին առթիւ Բ. Դրան բոլոր խորհրդարանները դոց էին:

Հոգսի-Շէրէֆը ըստ սովորութեան Սերային մօտ գտնուած Սթիլ-Պալի բաշայի միկիթը պիտի գրուի: Առաջին շաբաթը այլը իրենց ուխտը պիտի կատարեն և երկրորդ շաբաթին ալ կանայք:

Հինգշաբթի օր Գազղիոյ դեսպանը իւր Թարապեպի ամառատունը թողնելով Բերա իւր դեսպանատունը իջաւ:

Չորեկշաբթի գիշեր մէկ քանի անձինք նշմարելով որ Վեհէճիլէրի միկիթին մօտ գտնուած տան մը մէջ կ'աւազան մուկ մը կ'ելնէ կ'աւազարեն չոն բնակողներուն տանց դռները ամի տունը և անոնց օգնութեան հասնիլ:

Ստիլայն հակառակ այնչափ ստատիկ հարուածոց ու ձայնից ոչ որ կ'մտնայ, որով հոն գտնուողներէն մէկը կ'ստիլայի տունէն վեր ելնելով ներս մտնելու համար:

7-8 տարեկան աղջիկ մը անկողնոյն մէջ պառկած սենեակին բոլոր

կարասեաց հետ պրել սկսած էր անսիջապէս այս տարաբախտ բացերուն մէջէն կապտուն տակայն այնչափ խնամքներ՝ որու կարօտ խակ էր չը կըցին վիճքն ազատել և մէկ քանի վայրկեան վերջը վերայ սաստկութեան կը մեռնի:

Այս աղջկան ծնողքը Բամազանի առթիւ պտտա մ'ընելու համար տունէն դուրս ելած ըլլալով տան մէջ զինքը մինակ թողուցած էին. և կապի լամպա մ'ալ վառ թողած էին սրնոր բռնկելով կրակը ճարակեր և սենեակը ու այս տարաբաղդ աղջկան անկողնին պրել էր:

Հինգշաբթի երեկոյ Մեծ Եպարդուս Եւնի-Գաբուի Մէվլահանէն իթիթար բրաւ:

Միլլա Մահմուտ Խան Պարօից պաշտօնեան Հինգշաբթի օր Ռուսիոյ դեսպանատունէն գնաց Իթիթիլէֆ զօրապետին այցելութիւն մը ընելու:

Կիմանամբ թէ Բամազանի մէջ զինուորաց սովորական ուսուցիչաց վրայ մէկ մէկ պնակ կարկանդակ աւազեղէն և պատու տաւիցեր է:

Քանից լրագրոյն գրածին նայելով ծագելը Զակարայի մէջ սաստկութեամբ տարածուէր է և Մեժիլնէ գիւղին մէջ ալ տենդը բաւական մեծ կտորած ընել սկսած է:

ՀՆՈԱԳՐԱԼՈՒՐԳ

ԱՌԱՍՏՐԻՍ—ՀՈՒՆԳԱՐԻՍ

Վիկենա ? նոյ.

Պօրտան տկար է:

ԳԱՂՂԻՍ

Բարիկ 5 նոյ.

Հասարակապետութեան նախադաշին պատգամագիր կարդացուէլէն վերջը Շանկաունիէ զօրապետը Մագ-Մահօն մարտնչատին իշխանութեան երկարաձգութեան որոշումը քուէի դնելու առաջարկեց:

Այս առաջարկութիւնը ընդունուելով 348 քուէի դէմ 362 քուէով որոշուեցաւ իշխանութեան 10 տարւոյն պայմանաժամը:

Պօնտապոլիսէն՝ ազգային ժողովոյ ձախակողմեանց հետ քուէարկեցին, յենէրալ Շանդին ալ արդի նախագահին իշխանութեան երկարած դուրսէն համամիտ գտնուեցաւ:

Բարիդ 7 նոյմ.

Պ. Պիւֆէ ազգային ժողովոյն նախագահ ընտրուեցաւ:

Այլ և այլ խորհրդականներու համար ընտրուած նախագահներէն 9ը պահպանողական և 6ն ալ հասարակապետական են:

Սթոֆֆէլ զօրապետը բանտարկուեցաւ:

Անդրիս

Լոնտրա 6 նոյ.

Պանքան 74000 Անգղիական ոսկի մտաւ:

ԵԻՐՈՊԻՈՅ—ՏԱՃԱՍՏԱՆ

Պելկրատ 30 հոկտ.

Տեղական կառավարութեան նոր ձեռնտուութիւններ եղան երկաթուղեաց շինութեան համար:

Պաշտօնէից ժողովոյն լուծումը մօտ է:

Նօթարան զօրապետը վախճանեցաւ:

ԸՆԹԱՅԻՆ ԴՐՄՈՅ

Օտմ. ոսկին 100 զրուշի հաշուով	
Վրշ. փրշ.	
Անդր. ոսկի	109 20
Գաղղ.	87 49
Բօլ	89 20
Գրամից	54 30
Ճերմակ մէճիտ տարր . .	104 30
Հինգնոց	104 30
Մէթալիկ	104 20
Պղինձ	120 20

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՐԳԱՐԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԿԱՄ

ՔՆԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Որ կը ծախուի գրաւաճառացքով ի գին 1/4 մէճիտ:

ՍԵԼՎԻՍ ԲԵԼԼԻՔՈ

ԲԱՆՏԻՔ ԻՄ

ԹԱՐԴՄԱՆՆԱՅ

Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սոյն ընտիր և ընթերցանութեան արժանի գրքին առաջին տը պագրութիւնը սպառած ըլլալով՝ երկրորդ անգամ ի լոյս բնծայուած է աւելի մաքուր տպագրութեամբ գին 2 ֆրանք:

ՐԵՂՊԵՐԻԼԻՍԱՆԸ ԹՈՒՐԻՔԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒՐԻՔ. ԼԵՋՈՒԻ

ՔԻԹԱՊԸ ԹԱՍԸ (ԳԻՐՔ Թ)

ԳԱՎԱՅԻՏԻ ԱՐԱՊԵՅԷ

(Բառագիտութիւն Արաբերէն)

Կրթութեան Տաճկան լեզուի անուն գտագրքին յառաջանութեան մէջ խոստացածն ահա կատարեցին որ ու գիւրուսայց եղանակաւ և ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒՐԻՔԻՆ ԼԵՋՈՒԻ անւամբ 12 հատոր գտագիրքեր հեղինակելով:

Բանաւոր առիթներով ի սկզբուն սոյն իններորդը (բառագիտութիւն Արաբերէն) տպագրած եմ, որ կը գտնուի կամուրջի գլխի պարագան և ամեն Հայ գրաւաճառացքով ի գին 10 դահէկան:

Պ. ԳԱԼՊՃԱՆ

ԾԱՆՈՒՅՄՈՒՆՔ

Միւհէնտիսեան տպարանը խիստ գոհացուցիչ գնով կը տպուին նամակ, ծանուցագիր, խրատագիր ևն. ևն. Տաճկերէն, Հայերէն Յունարէն, Գաղղիերէն, տառերով:

Ազգ. Հիւանդանոցի մամարանէն ելած թէ հասարակ և թէ հարսնեաց ևն. հանդէսներու համար ծաղկազարդ փայլուն և գեղեցիկ մամեր կը ծախուին Զարմաքճըլար եօքուշու

Մեծ-Նոր խան միջնայարկ թիւ 49 Հիւանդանոցի գրասենեկին մէջ: Հարկ եղած ատեն կրնան ամեն ոք ամեն ատեն իրենց ուղած ձեռքն ու գիրքով մեղրամոմ գտնել հոն արժան գնով:

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱՍՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓՈՂՈՅ

Արեւելեան փող կը հրատարակուի ամեն օր հատը 10 փարայի, այսինքն Հայ ազգային ընթերցասիրաց գիւրամատչելի գնով: Խմբագրութիւնը պարտաւոր չհամարելով իւր անձն կարող ու ձեռնհաս ընթերցողաց նաեւ այս զոհութիւնն ընել, տարեկան բաժանորդագրութիւնը երեք կարգերու բաժանած է, իւրաքանչիւր կարգի ընտրութիւն՝ բաժանորդաց կարողութեանն ու խղճին յանձնելով:

Ա. կարգ բաժանորդագր. 1 Օտմ. ոսկի	
Բ.	1 1/2 . . .
Գ.	9 . . .

Մանուցմունք ընդհանրապէս մէկ անգամի համար 1 արծաթ մէճիտին կը հրատարակուին, եթէ 10 տողէ աւելի չեն:

Աւելի անդամներու կամ 10 տողէ աւելի եղող ծանուցմանց հրատարակութեան համար մասնաւոր սակարկութիւն կը լինի:

Որ և է զրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէն-Խմբագիրն Կ. Պօլիս Վէլիլի խան գետնայարկ թիւ 3 սենեակը:

Արեւելեան փող ձեռքէ ծախուելէ զատ կը ծախուի նաեւ Պահճէ-Քաթուսուճի Մ. Պողոս աղայի խանութը, և Պէշիկթաշի, Օրթաղիւղի, Գատը-Գիւղի Քնա լըկղլի և Մաքրի գիւղի Բ. Հիւսրի Պէքթօղի տեղական թղթատարութեան կայարաններն:

ՏԷՐ ԼՐԱԳՐՈՅ Կ. ԷՐՁԻՆԿԵԱՆԼԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

ԲԱՐՔՈՂ ՍՈՒՐ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԻԼԷՆՏԻՍԵԱՆ

Կ. Պօլիս Վէլիլի խան գետնայարկ թիւ 50